

Tysk-Svenska Handelskammaren
Deutsch-Schwedische Handelskammer

Tysk-svensk konjunkturbarometer

Maj 2014

Innehåll

Inledning	3
Del 1: Tyska företag om den svenska konjunkturen	
Sammanfattning	4
Det allmänna konjunkturläget i Sverige	5
Konjunkturrisiker ur tyskt perspektiv	6
Konsumtionskonjunkturen i Sverige	7
Investeringskonjunkturen i Sverige	8
Byggkonjunkturen i Sverige	9
Det tyska exportklimatet	10
Handelshinder mellan Tyskland och Sverige	11
Avslutande kommentarer	12
Del 2: Svenska exportföretags syn på den tyska konjunkturen	
Sammanfattning	13
Det allmänna konjunkturläget i Tyskland	14
Konjunkturrisiker ur svenskt perspektiv	15
Konsumtionskonjunkturen i Tyskland	16
Investeringskonjunkturen i Tyskland	17
Byggkonjunkturen i Tyskland	18
Det svenska exportklimatet	19
Handelshinder mellan Sverige och Tyskland	20
Avslutande kommentarer	21

Inledning

Tysk- svensk konjunkturbarometer – maj 2014

Under perioden 24 april – 9 maj genomförde Tysk-Svenska Handelskammaren i Stockholm sin första enkät avseende tyska exportföretags allmänna syn på den svenska konjunkturen – ej på den egna företagsspecifika. Det unika med denna enkät är de "korsvisa bedömningarna", det vill säga att beslutsfattare på tyska företag med export eller annan kommersiell koppling till Sverige bedömer den svenska konjunkturen. Över 50 tyska företag svarade denna gång.

Omvänt är det över 100 beslutsfattare på svenska företag med regelbundna kommersiella relationer till Tyskland som bedömer den tyska konjunkturen och utsikterna för det kommande halvåret. Vår förhoppning är att kunna ge en fingervisning om färdriktningen av de svenska och tyska konjunkturerna.

Enkätresultaten kommenteras av Hubert Fromlet, professor i internationell ekonomi vid Linnéuniversitetet och tidigare chefekonom vid Swedbank. Där utvecklade och införde Hubert Fromlet en av Sveriges mest använda konjunkturindikatorer – Inköpschefsindex.

Den Tysk-Svenska Handelskammarens konjunkturbarometer kommer framöver att genomföras två gånger per år.

Del 1:

Tyska företag om den svenska konjunkturen

Sammanfattning

- Tyska företag med exportintresse eller annan nära kommersiell koppling till Sverige ser det aktuella svenska konjunkturläget i en relativt positiv dager – även utsikterna för det kommande halvåret, den här tillämpade kortsiktiga tidshorisonten.
- Den internationella konjunkturutvecklingen, den politiska miljön, finansmarknaderna och råvarupriserna (inkl energi) bedöms allmänt som de största konjunkturriskerna.
- Enkätsvaren för den svenska konjunktursens aktuella status har följande utseende enligt den tyska expertisen (skala 1 – 5, där 5 = mycket bra):

Den allmänna konjunkturen	3,8
Trend de närmaste 6 mån: oförändrat till något bättre	

Konsumtionskonjunkturen	3,9
Trend de närmaste 6 mån: oförändrat till något bättre	

Investeringskonjunkturen (exkl bygg)	3,6
Trend de närmaste 6 mån: oförändrat till något bättre	

Byggkonjunkturen	3,8
Trend de närmaste 6 mån: oförändrat till något bättre	

- Nämnvärda bromsklossar för bättre handel mellan Tyskland och Sverige är bl a ovissheten kring de två valutornas kursutveckling, svårigheter att hitta rätt försäljningskanaler, språk- och kommunikationssvårigheter samt skatteproblem.

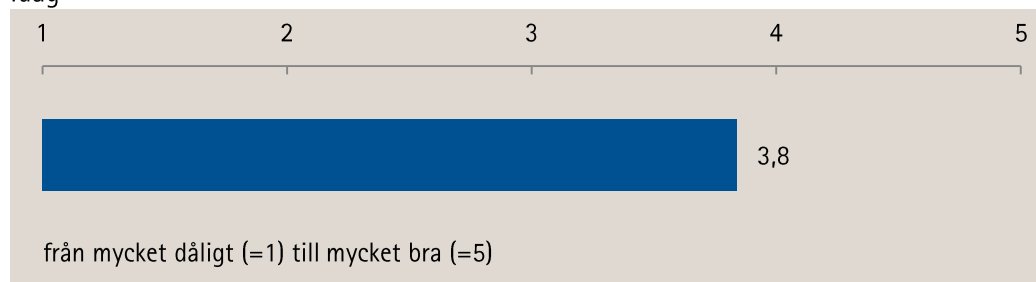

Det allmänna konjunkturläget i Sverige

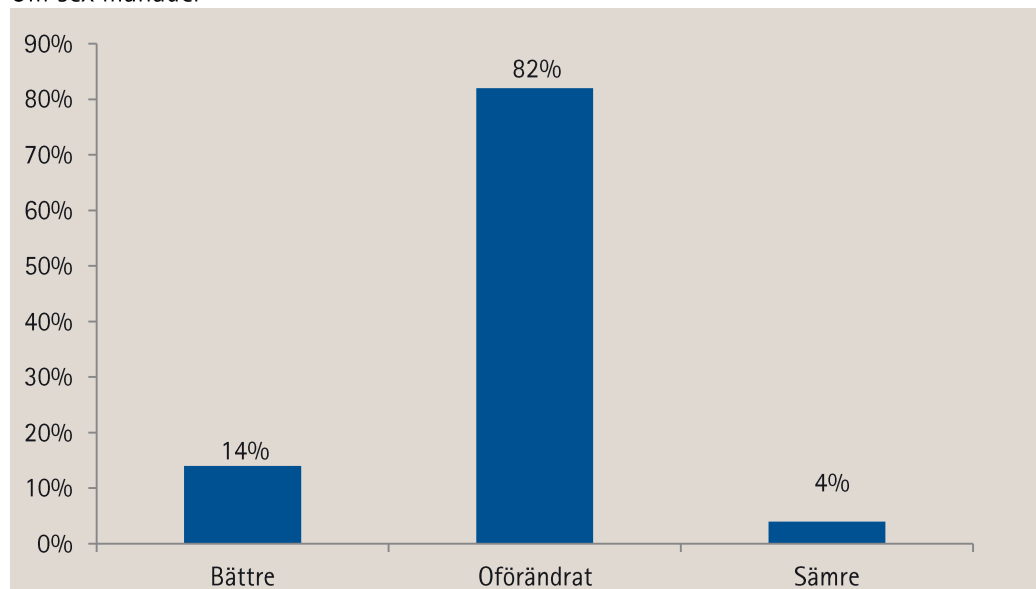
Fråga 1: Hur bedömer du affärsklimatet i Sverige?

Tyska panelen svarar:

Idag

Om sex månader

Hubert Fromlet kommenterar:

Enkätresultatet på 3,8 måste tolkas som relativt bra – trots att vi inte har några historiska värden att jämföra med. Någon högkonjunktur kan det dock inte vara frågan om. Positivt är – vilket framgår av rapporten – att samtliga stora komponenter som utgör den inhemska svenska efterfrågan får rätt goda betyg enligt de tyska Sverigeexperterna.

Tyska försäljningsansvariga för den svenska marknaden ser en relativt stabil svensk konjunkturutveckling framför sig under de närmaste sex månaderna. Någon nämnvärd förändring skönjes inte – dock med en lätt slagsida åt det positiva hållet.

Konjunkturrisker ur tyskt perspektiv

Fråga 2: Vilka anser du vara de tre största externa riskerna för ditt företag i din prognos för den närmaste framtiden, det vill säga risker som ditt företag inte kan påverka?

Tyska panelen svarar (i rankad ordning):

Internationell konjunktur
Politisk utveckling
Läget på finansmarknaderna
Valutautveckling
Energipriser
Arbetsmarknad
Råvarupriser
Inhemsk finanspolitik
Löneutveckling

Hubert Fromlet kommenterar:

Här räknas upp externa (exogena) riskfaktorer som de tyska exportföretagen inte själva kan påverka. Oron för internationella (globala) konjunkturbakslag dominerar tydligt – helt i linje med vad internationella organisationer m fl kommit fram till även på senare tid. Trots ett förbättrat utgångsläge ter sig den pågående globala konjunkturuppgången alltjämt inte tillräckligt stabil, vilket verkar befogat.

Till denna slutsats bidrar också de på nummer två och tre rankade konjunkturriskerna, det vill säga den i olika sammanhang osäkra politiska miljön och de alltjämt otillräckligt stabila globala finansmarknaderna.

Råvaru- och energipriser hamnar också högt upp på risklistan, varvid energisektorn framstår som en särskilt känslig riskfaktor i just Tyskland med sin energipolitiska särstatus (plus osäkerheten kring Ukraina).

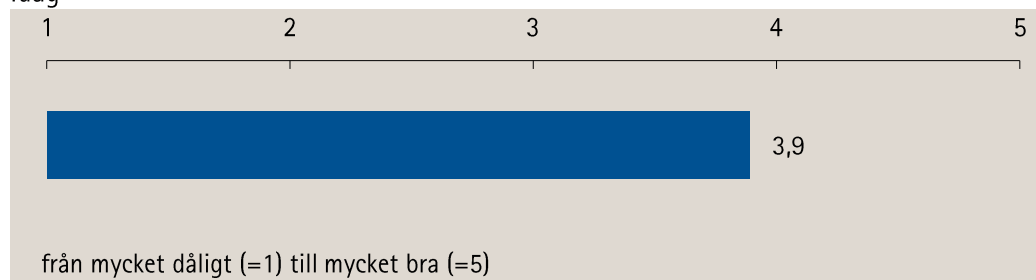
En annan frekvent nämnd riskfaktor – den kommande valutautvecklingen – förvånar inte heller. Exportföretag önskar givetvis aldrig en valutautveckling som kan hämma den egna konkurrenskraften.

Konsumtionskonjunkturen i Sverige

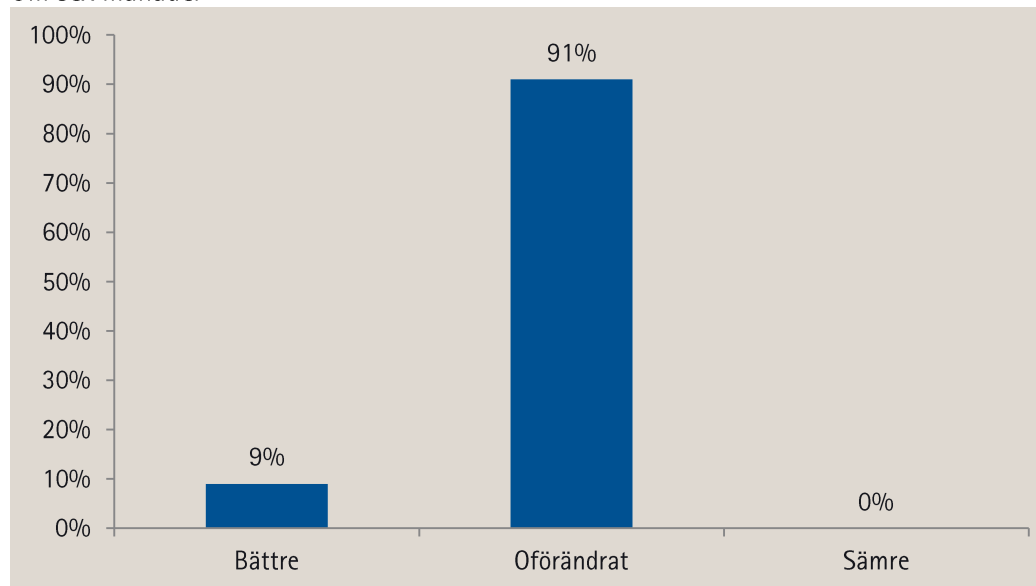
Fråga 3: Hur bedömer du konsumtionsklimatet i Sverige?

Tyska panelen svarar:

Idag

Om sex månader

Hubert Fromlet kommenterar:

Uppenbarligen ser den tyska panelen den privata konsumtionen som en relativt stark svensk konjunkturmotor – en uppfattning som också flertalet svenska prognosmakare delar.

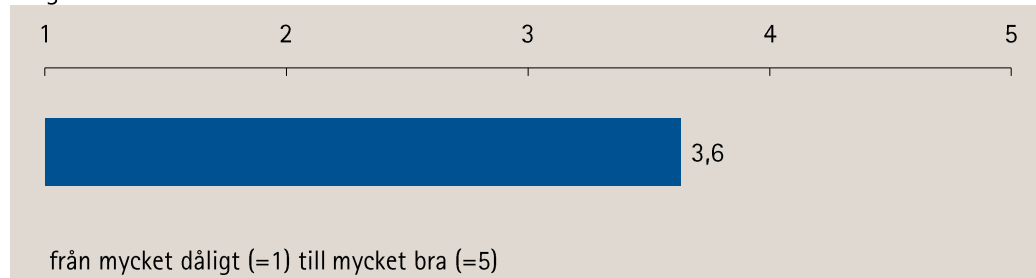
Den privata konsumtionens relativt framträdande roll i den svenska konjunkturen anses kunna bestå under det närmaste halvåret – men utan ytterligare (nämnevärde) förstärkning under vår prognosperiod.

Investeringskonjunkturen i Sverige

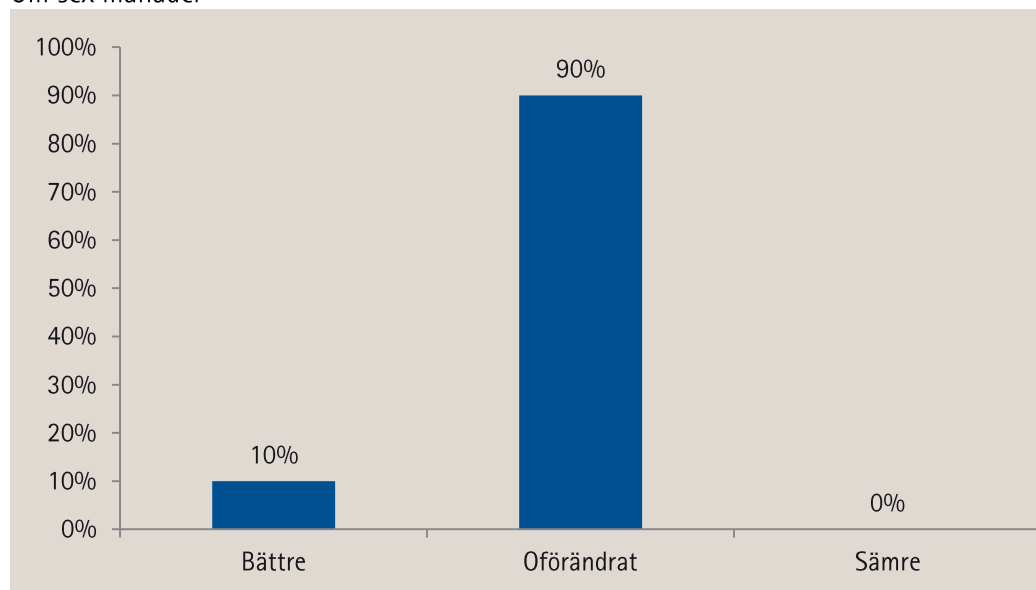
Fråga 4: Hur bedömer du investeringsklimatet, till exempel investeringar i maskiner, utrustning och IT (ej bygginvesteringar) i Sverige?

Tyska panelen svarar:

Idag

Om sex månader

Hubert Fromlet kommenterar:

Panelen bedömer den svenska investeringskonjunkturen endast som tillfredsställande. Detta framstår inte som någon överraskning även med tanke på det alltför otillfredsställande resursutnyttjandet.

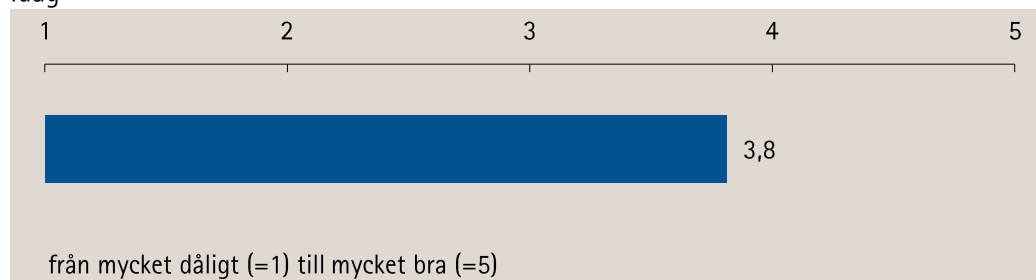
Vidare prognostiserar de tyska exportföretagen ingen större förändring på den svenska investeringsmarknaden under de kommande sex månaderna. Det kan tolkas på två olika sätt. Antingen ger dagsläget ingen hänvisning till en (nämnevär) förbättrad investeringskonjunktur redan om två kvartal – eller så råder stor osäkerhet. Det kan också handla om en kombination av båda faktorerna.

Byggkonjunkturer i Sverige

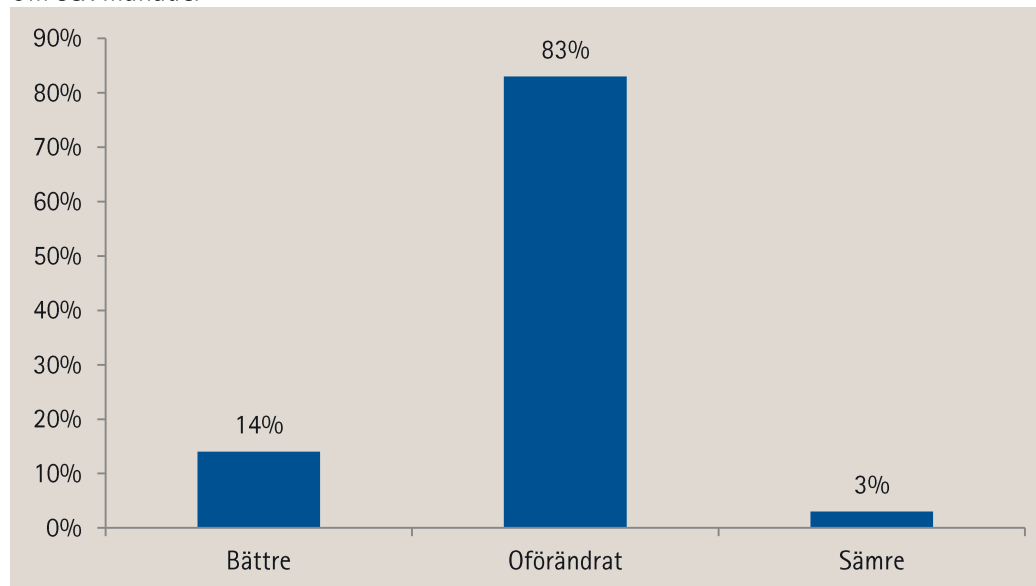
Fråga 5: Hur bedömer du investeringsklimatet i byggsektorn i Sverige?

Tyska panelen svarar:

Idag

Om sex månader

Hubert Fromlet kommenterar:

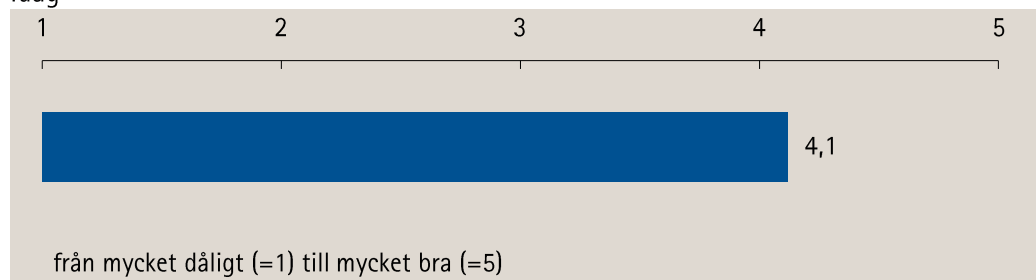
Den aktuella svenska byggkonjunkturer (exklusive bostäder) hamnar i en relativt positiv dager hos de Sverigeorienterade tyska panelföretagen. Enkätresultatet förvånar föga med tanke på det frekventa tyska deltagande i stora svenska byggprojekt (men ej i det eftersläpande bostadsbyggandet) – inte heller att den relativt goda svenska byggkonjunkturer för anläggningar och infrastruktur väntas hålla i sig under den valda prognosperioden, det vill säga det närmaste halvåret.

Det tyska exportklimatet

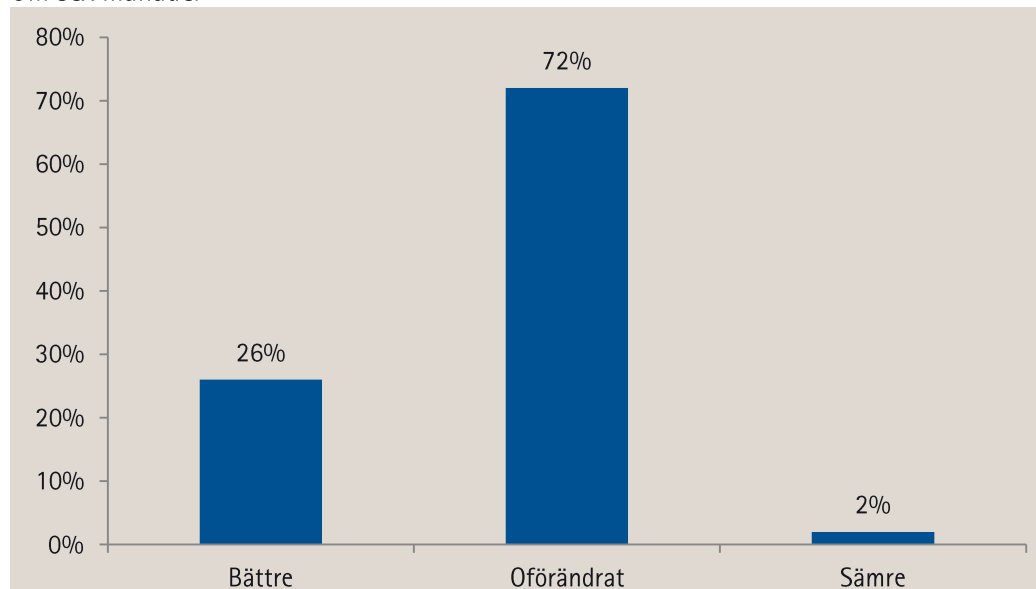
Fråga 6: Hur bedömer du det generella klimatet för tysk export?

Tyska panelen svarar:

Idag

Om sex månader

Hubert Fromlet kommenterar:

Det råder ingen tvekan: De tillfrågade tyska företagen känner sig nöjda med de aktuella exportförutsättningarna. Genomsnittsvärdet på 4,1 är starkt. En fjärdedel av paneldeltagarna tror till och med på ett ännu bättre exportklimat i slutet av innevarande år.

I vad mån denna optimism är baserad på en förbättrad internationell konjunktur, på sistone lugnare globala finansmarknader, den fördelaktiga exportmixen både produktmässigt och geografiskt m m, har vi inte tagit reda på i denna enkät.

Handelshinder mellan Tyskland och Sverige

Fråga 7: Vilka av följande områden försvårar handeln mellan Tyskland och Sverige? Sätt max tre kryss!

Tyska panelen svarar (i rankad ordning):

- Olika valutor
- Svårt rekrytera rätt personal/partner
- Svårt hitta rätt försäljningskanaler i Sverige
- Språk- och kommunikationsbarriärer
- Olikheter i affärskultur
- Svårt kartlägga marknaden i Sverige
- Olika beskattningar
- Icke-tariffära handelshinder
- Arbetsrättsliga skillnader

Hubert Fromlet kommenterar:

Som framgår av ovanstående sammanställning är de flesta faktorer som utgör hinder för ännu mer aktiva tyska företag i Sverige av ren mikroekonomisk eller företagsspecifik karaktär – något som de exportorienterade tyska företagen till stor del kan ta i egna händer.

Som handelshinder med rent politisk eller institutionellt betingad politisk bakgrund nämns främst olika valutor i de två länderna och exempelvis byråkrati eller olika förutsättningar för certifiering samt olika skatteproblem.

Avslutande kommentarer

- Tyska företag med export eller annan koppling till den svenska marknaden har en relativt positiv syn på den aktuella svenska konjunkturen – även vad gäller prognosperioden, det vill säga det närmaste halvåret.
- Bedömningen av delkomponenterna privat konsumtion, maskininvesteringarna mm och bygginvesteringarna är konsistent med den allmänna, sammanfattande bedömningen av det svenska konjunkturläget.
- Det är viktigt att undvika direkta jämförelser med motsvarande enkätvärden som görs av svenska exportörer till den tyska marknaden. Det handlar om olika paneldeltagare.
- Det finns uppenbarligen en rad områden med potential för förbättrade handelsrelationer mellan Tyskland och Sverige. Det intressanta i sammanhanget är att flertalet av dessa svagheter skulle kunna förbättras genom initiativ från de berörda företagens sida.

Del 2:

Svenska exportföretags syn på den tyska konjunkturen

Sammanfattning

- Svenska företag med export eller andra kommersiella relationer till Tyskland bekräftar i denna undersökning den i breda kretsar rådande positiva synen på den tyska konjunkturen. Skillnaden mot flertalet andra undersökningar ligger i experternas sammansättning, vilka i detta fall kommer från ett större antal svenska företag med praktisk koppling till affärer med Tyskland.
- Enkätsvaren för den tyska konjunkturens aktuella status har följande utseende enligt den svenska expertisen (skala 1 – 5, där 5 = mycket bra):

Den allmänna konjunkturen	3,8
Trend de närmaste 6 mån: något bättre	
Konsumtionskonjunkturen	3,8
Trend de närmaste 6 mån: något bättre	
Investeringskonjunkturen (exkl bygg)	3,6
Trend de närmaste 6 mån: oförändrat till något bättre	
Byggkonjunkturen	3,5
Trend de närmaste 6 mån: oförändrat till något bättre	

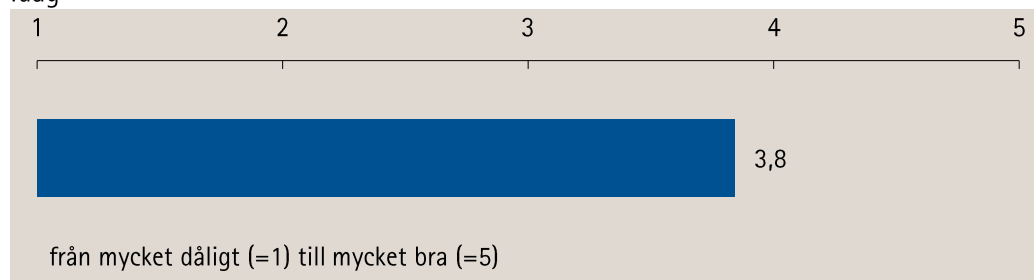
- Till de största hindren för ännu bättre affärer mellan Sverige och Tyskland räknar den svenska expertisen olika valutor i de två länderna, språk- och kommunikationsproblem, olika affärskulturer och svårigheten att hitta rätt försäljningskanaler.

Det allmänna konjunkturläget i Tyskland

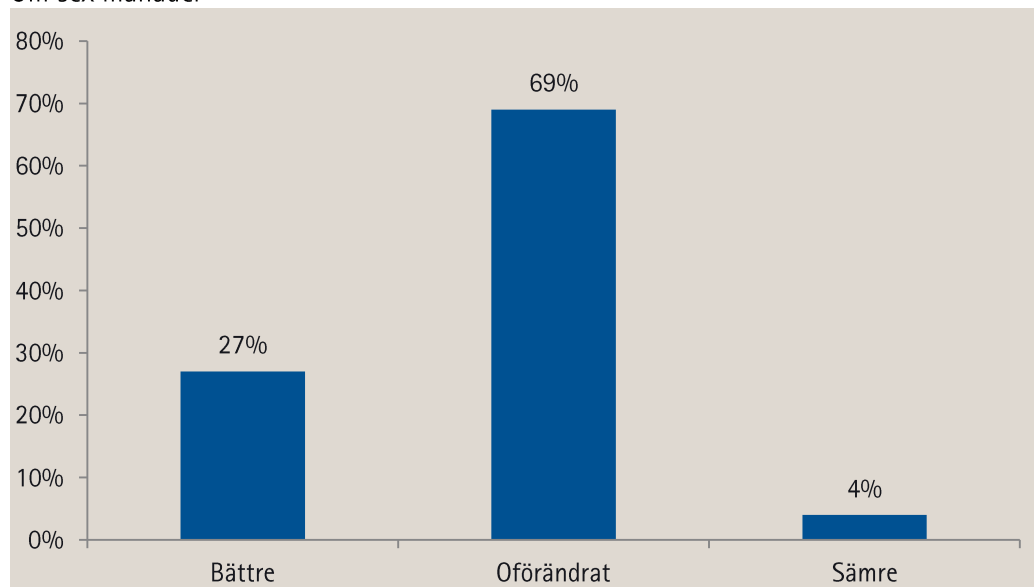
Fråga 1: Hur bedömer du affärsklimatet i Tyskland?

Svenska panelen svarar:

Idag

Om sex månader

Hubert Fromlet kommenterar:

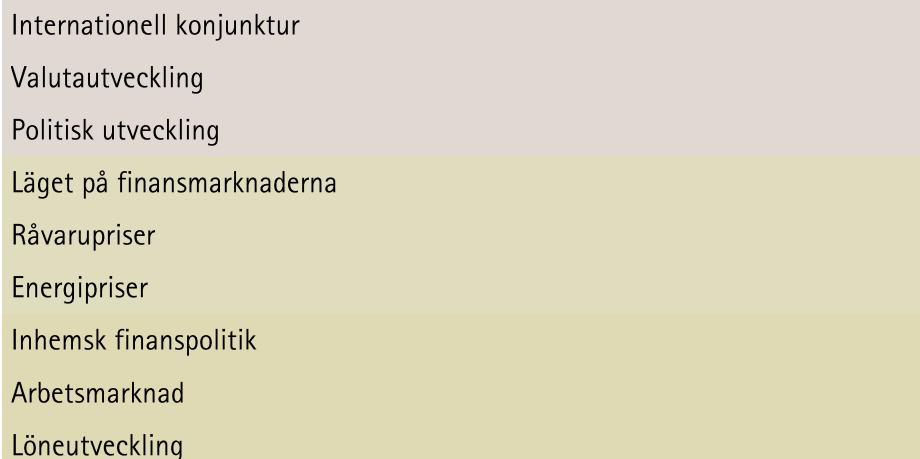
Genomsnittet på 3,8 bör tolkas som en klart positiv utvärdering av den tyska konjunkturen. Ytterligare någon (lätt) förbättring bedöms som mycket möjlig under det kommande halvåret. Detta resultat skulle kunna peka på att prognosmakare är på väg att upjustera den tyska BNP-prognosen för 2014.

Eftersom den tyska konjunkturuppgången är väl förankrad i den totala tyska inhemska efterfrågan kvarstår tills vidare – generellt sett – relativt goda exporttider på den viktiga tyska marknaden. Det gäller att tillämpa denna potential. Svenska exportföretag kan också indirekt dra nytta av en god Tysklandkonjunktur genom positiva spridningseffekter från Tyskland till främst andra EU-länder.

Konjunkturrisker ur svenskt perspektiv

Fråga 2: Vilka anser du vara de tre största externa riskerna för ditt företag i din prognos för den närmaste framtiden, det vill säga risker som ditt företag inte kan påverka?

Svenska panelen svarar (i rankad ordning):

Internationell konjunktur
Valutautveckling
Politisk utveckling
Läget på finansmarknaderna
Råvarupriser
Energipriser
Inhemsk finanspolitik
Arbetsmarknad
Löneutveckling

Hubert Fromlet kommenterar:

Den internationella konjunkturen framstår enligt de svenska exportföretagen inom överskådlig tid som Tysklands största konjunkturrisk. Precis på samma sätt bedömer de tyska paneldeltagarna sina största konjunkturrisker.

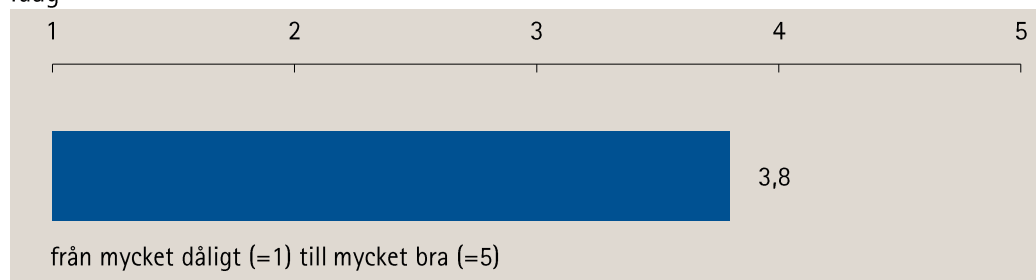
Vidare placerar båda ländernas paneldeltagare en eventuellt nyfödd större oro på finansmarknaderna högt upp på risklistan liksom ovissheten avseende eurons och kronans utveckling. Politisk oro ses också som ett konkret orosmoln, speciellt utvecklingen i Ukraina.

Konsumtionskonjunkturen i Tyskland

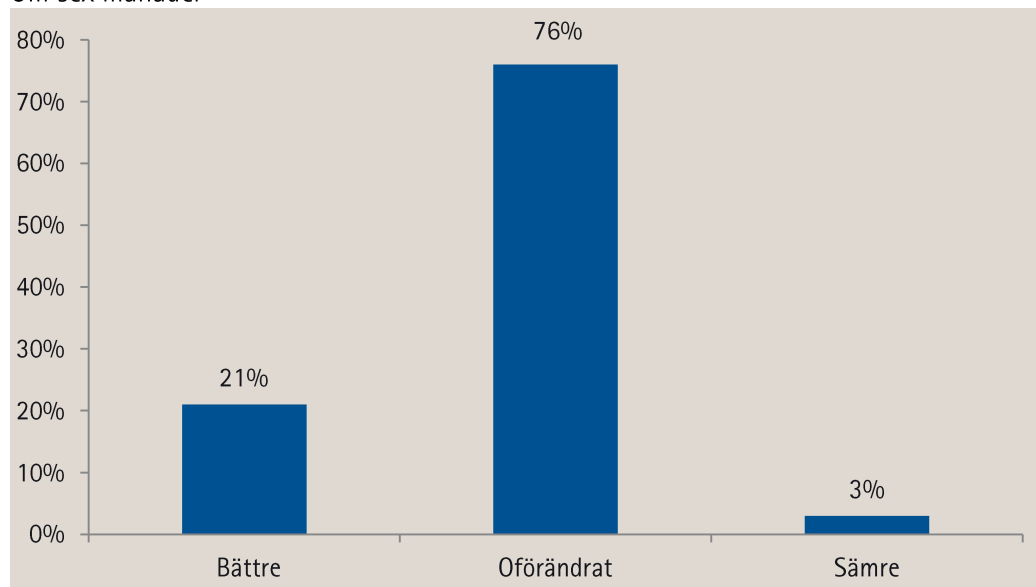
Fråga 3: Hur bedömer du konsumtionsklimatet i Tyskland?

Svenska panelen svarar:

Idag

Om sex månader

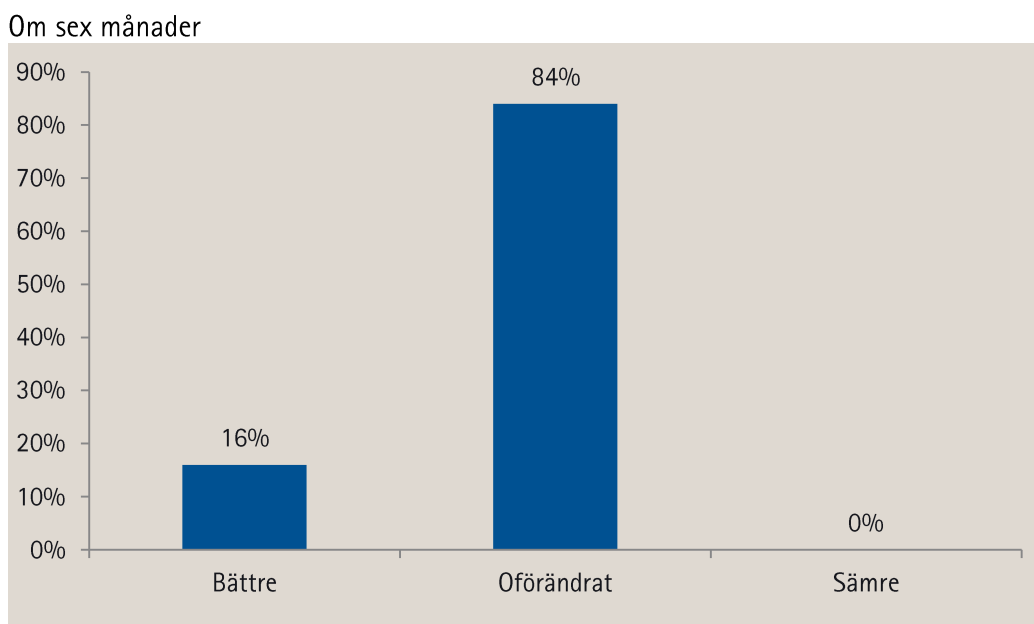
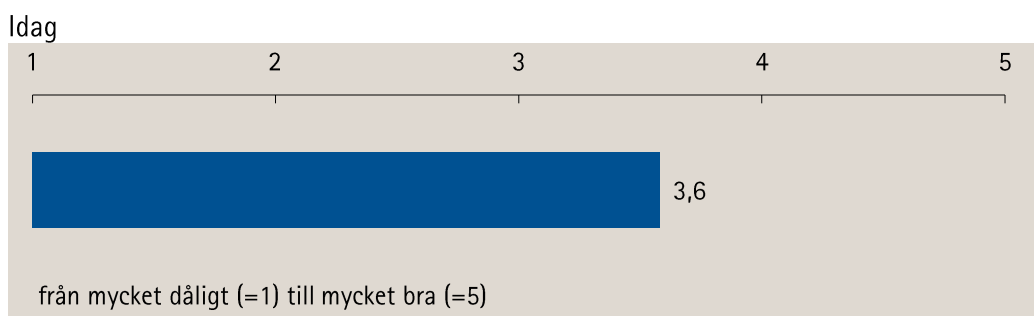
Hubert Fromlet kommenterar:

Så mycket som 110 svenska företag med kommersiella intressen i Tyskland ger den tyska konsumtionskonjunkturen betyget 3,8. Detta är rätt positivt efter den under ganska lång tid rätt avvaktande attityden från de tyska konsumenternas sida. Utrymmet till ytterligare förbättringar av hushållens privata konsumtion bedöms dock som begränsade under de kommande två kvartalen, vilket är vårt planeringsperspektiv.

Investeringskonjunkturen i Tyskland

Fråga 4: Hur bedömer du investeringsklimatet, till exempel investeringar i maskiner, utrustning och IT (ej bygginvesteringar) i Tyskland?

Svenska panelen svarar:

Hubert Fromlet kommenterar:

Den tyska investeringskonjunkturen (exklusive byggsektorn) bedöms av svenska exportföretag som klart tillfredsställande – med en svag tendens till det bättre. Vad som saknas till en riktigt bra inhemsk tysk konjunktur är framför allt en synlig förbättring av maskininvesteringar m m, speciellt med tanke på att de tyska industriinvesteringarna halkat efter på senare år.

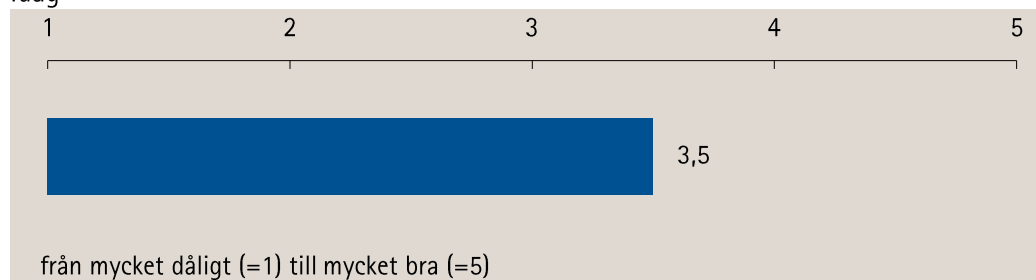
Man ser tydligt att låga räntor inte kan göra hela jobbet. Det erfordras inte minst större planeringssäkerhet, både på hemmaplan och från den internationella arenan. Detta återspeglas i sin tur i de nämnda riskfaktorerna (se fråga 2). En lätt förbättring av investeringskonjunkturen kan dock inte uteslutas under återstoden av året enligt enkätsvaren.

Byggkonjunkturer i Tyskland

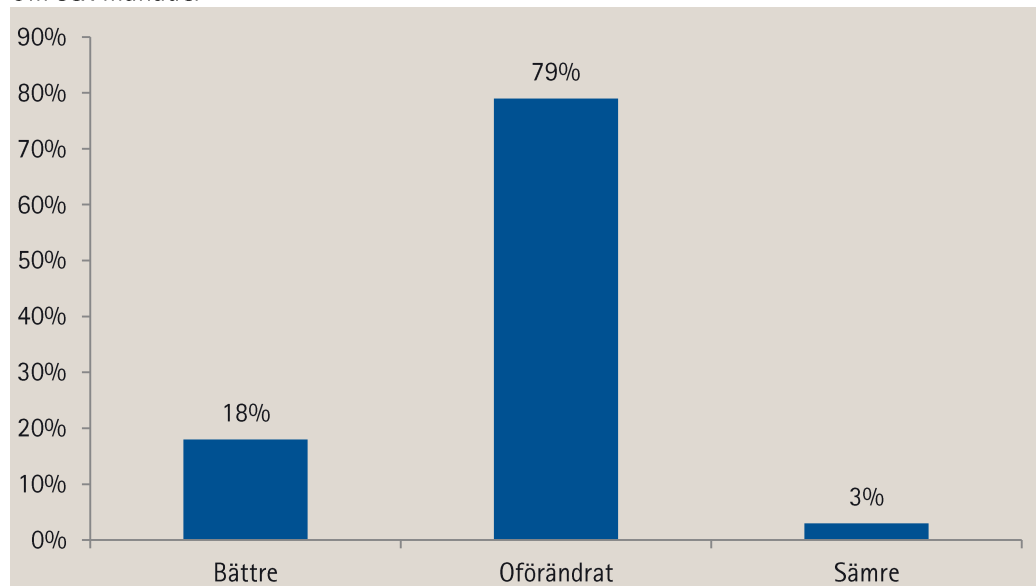
Fråga 5: Hur bedömer du investeringsklimatet i byggsektorn i Tyskland?

Svenska panelen svarar:

Idag

Om sex månader

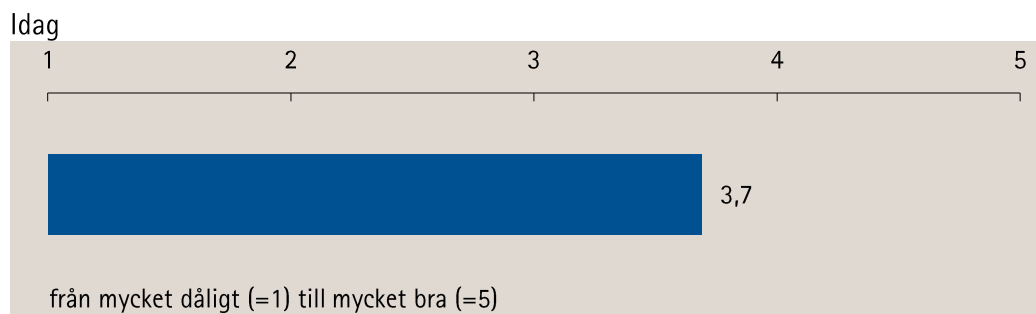
Hubert Fromlet kommenterar:

Vår panel tolkar den tyska byggkonjunkturer som tillfredsställande - med realistiska utsikter till det bättre under de närmaste sex månaderna. Endast 3 procent förutspår en försämring. Det skulle inte vara en överraskning om den tyska byggkonjunkturer vid nästa mätning i november/december skulle ligga på en något högre nivå än idag.

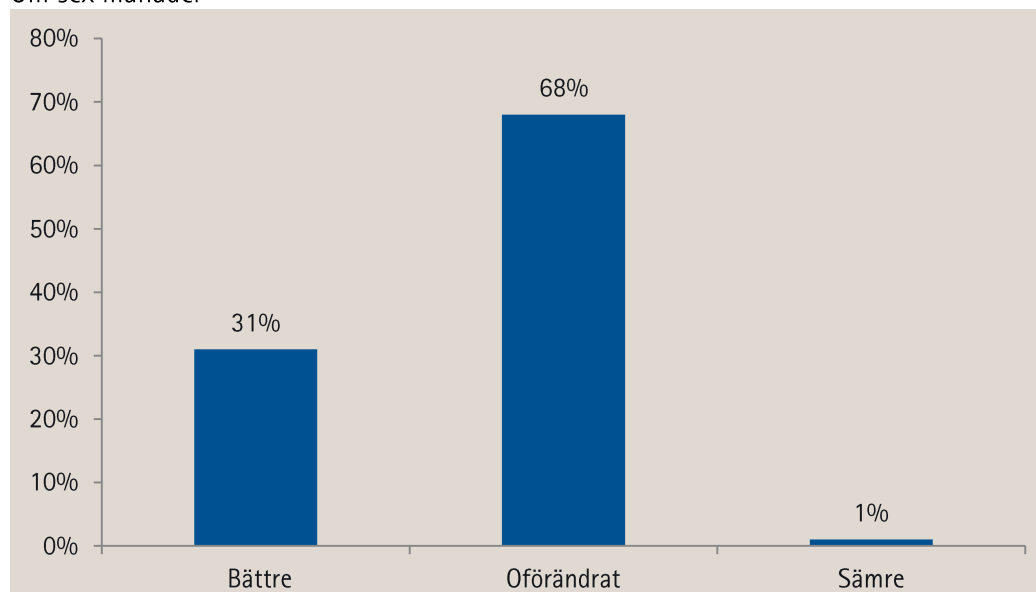
Det svenska exportklimatet

Fråga 6: För företag som exporterar varor och tjänster till Tyskland: Hur bedömer du generellt klimatet för svensk export?

Svenska panelen svarar:

Om sex månader

Hubert Fromlet kommenterar:

De svenska exportföretagen verkar – generellt sett – tillfreds med sina positioner på de internationella marknaderna, samtidigt som det framkommer relativt tydliga förhoppningar om ännu bättre förutsättningar om ett halvår. Här hittar vi enkätens mest konkreta signaler om en (viss) internationell konjunkturförbättring inom den närmaste framtiden.

Det gäller dock att beakta att den internationella konjunkturen samtidigt rankas som den största konjunkturrisken. Det är med andra ord uppenbart att det alltså råder en del konjunkturskepsis, det vill säga att den påbörjade konjunkturljusningen troligen inte kommer att gå över till en så kallad självbärande konjunkturuppgång under vår relativt korta prognosperiod.

Handelshinder mellan Sverige och Tyskland

Fråga 7: Vilka av följande områden försvårar handeln mellan Sverige och Tyskland? Tre kryss möjliga.

Svenska panelen svarar (i rankad ordning):

Olika valutor
Språk- och kommunikationsbarriärer
Olikheter i affärskultur
Svårt hitta rätt försäljningskanaler i Sverige
Svårt kartlägga marknaden i Sverige
Svårt rekrytera rätt personal / partner
Olika beskattningar
Icke-tariffära handelshinder
Arbetsrättsliga skillnader

Hubert Fromlet kommenterar:

Ovanstående uppställning ligger i linje med slutsatserna som våra tyska paneldeltagare kommit fram till om handeln med Sverige. Det gäller också för svensk handel med Tyskland att företagen själva kan åstadkomma väsentliga förbättringar av sin export- och importförmåga.

Politikens inflytande bedöms allmänt som mer begränsat – bortsett från det faktum att många svenska exportföretag uppenbarligen ser det svenska EMU-utanförskapet som ett stort handelshinder och att en del skatteförbättringar efterlyses. Men det bör också understrykas – som antytts – att en hel del hemläxor kan göras på ren företagsnivå.

Avslutande kommentarer

- Denna enkätundersökning visar tydligt att de svenska företagens bedömning av Tysklandskonjunkturen mycket väl stämmer överens med bilden som de främsta tyska konjunkturbedömarna visar upp: en positiv grundsyn med vissa tvivel om uthålligheten av den pågående internationella konjunkturförbättringen. Den förväntade konjunkturutvecklingen under det kommande halvåret pekar dock företrädesvis på en fortsatt (lätt) tysk konjunkturförbättring.
- Som intressant ter sig att denna undersökning – i likhet med den omvända analysen med svensk ekonomi i fokus – den med emphasis framförda slutsatsen att företagen mycket väl kan åstadkomma förbättrad svensk-tysk handel av egen kraft. Samma slutsats finns troligen också för svensk och tysk handel med andra länder. Här finns således en underutnyttjad tillväxtpotential, såväl i det korta som i det längre perspektivet.
- Vi bör även i denna rapport hänvisa till det faktum att de framräknade siffrorna för den tyska konjunkturen inte omedelbart kan jämföras med de resultaten som de tyska paneldeltagarna samtidigt presenterar för den svenska konjunkturen. Det handlar om olika paneldeltagare.
- Det är således mycket viktigt att regelbundet – och inte enbart sporadiskt – följa upp den tyska konjunkturen. Vi försöker att bidra till detta genom denna nystartade publikation.

Tysk-Svenska Handelskammaren
Deutsch-Schwedische Handelskammer

Deutsche Auslandshandelskammer

Besöksadress: Valhallavägen 185
Postadress: Box 27104, SE-102 52 Stockholm
Telefon: +46-8-665 18 00
Telefax: +46-8-665 18 04
Malmö
Adress: Humlegatan 1, SE-211 27 Malmö
Telefon: +46-40-30 49 40
Telefax: +46-40-30 49 43

info@handelskammer.se
www.handelskammer.se

Kontakt Tysk-Svenska Handelskammaren
Malin Johansson | Avdelningschef Corporate Communication, Member & Events
Telefon: +46 8 665 18 64 | +46 701 043 745
malin.johansson@handelskammer.se

Kontakt Prof. Hubert Fromlet
Telefon: +46 70 768 499 2
hubert.fromlet@lnu.se